

ARTHUR CONAN DOYLE

EL GOS
DELS
BASKERVILLE

TRADUCCIÓ
D'ERNEST RIERA

EL GOS DELS BASKERVILLE
Primera edició: maig del 2018

- © Arthur Conan Doyle, dels textos
- © Ernest Riera Arbussà, de la traducció al català
Títol original: The Hound of the Baskervilles
- © Sagar Fornies, de la il·lustració de la coberta
- © Editorial Efadós, d'aquesta edició
Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat
- © Editorial Efadós, de la col·lecció
Biblioteca Andreu Martín

Direcció de la col·lecció:
Andreu Martín Farrero

Coordinació de la col·lecció:
Judit Terradellas Saurí

Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell

ISBN 978-84-16547-94-4
DL B 5014-2018
Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

EL SENYOR SHERLOCK HOLMES

El senyor Sherlock Holmes, que habitualment es llevava molt tard als matins, tret d'aquelles ocasions no pas infreqüents en les quals s'estava despert tota la nit, seia a taula per esmorzar. Jo era dret al damunt de la catifa, davant de la llar de foc, i vaig agafar el bastó que s'havia deixat el nostre visitant de la nit anterior. Era de fusta bona i gruixuda, amb el mànec bulbós, de l'estil conegut com a *advocat de Penang*. Just per sota del mànec hi havia una banda de plata, de gairebé dos dits d'amplada. Allà hi havia gravat «Per a James Mortimer, M.R.C.C, dels seus amics del C.C.H.», i la data «1884». Era just la mena de bastó que duia un metge de família dels de tota la vida: digne, sòlid i fiable.

—I doncs, Watson, què en pot dir?

En Holmes em donava l'esquena i jo no li havia donat cap indicació de què feia.

—Com ha sabut què feia? A vegades penso que té ulls al clatell.

—El que tinc és una tetera banyada en plata, molt neta i brillant, just davant meu –va dir–. Però digui'm, Watson, què en pensa, del bastó del nostre visitant? Com que hem tingut la desgràcia de no coincidir amb ell i no tenim ni idea del motiu de la seva visita, aquest *souvenir* accidental esdevé important. Deixi'm sentir com reconstrueix l'home a través de l'examen del bastó.

—Em sembla –vaig dir, provant de seguir tan bé com vaig poder els mètodes del meu company– que el doctor Mortimer és un metge prestigiós d'edat avançada, ben considerat, atès que

aquells que el coneixen li han ofert aquest regal com a mostra d'estimació.

—Molt bé! –va dir en Holmes—. Excel·lent!

—També penso que és molt probable que sigui un metge rural que fa una gran part de les seves visites a peu.

—Per què?

—Perquè aquest bastó, tot i que en origen era molt bonic, ha patit tant de tràfec que no em puc imaginar que el porti un metge de ciutat. La puntera gruixuda de ferro està gastada i, per tant, és evident que hi ha caminat molt.

—Perfectament raonable! –va dir en Holmes.

—I llavors, cal tenir en compte «amics del C.C.H.». Jo diria que fa referència a un club de cacera d'algun lloc, el club de cacera local, als membres del qual segurament va proporcionar assistència mèdica, i que en agraïment li van fer aquest regal.

—De debò, Watson, s'ha superat –va dir en Holmes, mentre tirava la cadira enrere i encenia un cigarret—. Li he de dir per força que en totes les cròniques que ha estat tan amable d'escriure sobre les meves accions, vostè sempre ha infravalorat les seves pròpies habilitats. Potser vostè no és lluminós per si mateix, però és un bon conductor de la llum. Hi ha gent que, sense posseir el geni, tenen la capacitat remarcable d'estimular-lo. Confesso, benvolgut company, que estic en deute amb vostè.

Mai no m'havia dit res de semblant i he de reconèixer que les seves paraules em van resultar d'allò més plaents, perquè sovint m'havia irritat la seva indiferència davant de la meva admiració cap a ell i davant dels meus intents per donar publicitat als seus mètodes. També em vaig sentir orgullós de pensar que havia arribat a dominar prou el seu sistema per poder-lo aplicar de tal manera que em pogués guanyar la seva aprovació. Llavors em va prendre el bastó de les mans i va examinar-lo uns minuts a simple vista. Tot seguit, amb una expressió d'interès, va deixar el cigarret i es va endur el bastó cap a la finestra, on el va examinar una altra vegada amb una lupa.

—Interessant, tot i que força elemental –va dir, mentre tornava al seu extrem preferit del sofà—. És ben cert que hi ha

una o dues indicacions al bastó. I això ens dona la base per fer diverses deduccions.

—Se m'ha escapat alguna cosa? –vaig dir, un xic pagat de mi mateix—. Confio que no m'hagi passat per alt res d'important.

—Em temo, benvolgut Watson, que la majoria de les seves conclusions han estat errònies. Quan he dit que m'estimulava, volia dir, sincerament, que les seves fal·làcies, ocasionalment, m'han guiat cap a la veritat. I no és que en aquest cas s'equivoqui del tot. Sens dubte aquest home és un metge rural. I camina molt.

—Doncs tinc raó.

—Fins aquest punt.

—Però això és tot el que en sabem.

—No, no, benvolgut Watson, no pas tot. Jo diria, per exemple, que un regal fet a un metge és més probable que provingui d'un hospital que no pas d'un club de cacera, i llavors les inicials «C.C.» al davant de la paraula «Hospital» ens fan venir al cap, naturalment, «Charing Cross».

—Podria tenir raó.

—La probabilitat s'inclina en aquesta direcció. I si ens prenem això com a hipòtesi de treball, tenim una base nova a partir de la qual començar la construcció d'aquest visitant desconegut.

—Doncs, llavors, si suposem que «C.C.H.» vol dir «Charing Cross Hospital», quines altres inferències en podem extreure?

—No se n'hi acudeix cap? Coneix els meus mètodes. Apliqui'ls!

—Només se m'acut la conclusió evident que aquest home ha exercit a la ciutat abans d'anar-se'n a viure al camp.

—Em sembla que podem aventurar-nos una mica més enllà. Miri-s'ho d'aquesta manera. En quina ocasió és més probable que se li fes un regal com aquest? Quan s'aplegarien els seus amics per oferir-li una mostra de bona voluntat? Evidentment, en el moment en el qual el doctor Mortimer va abandonar l'hospital per tal d'obrir consulta privada. Sabem que se li ha fet un regal. Pensem que hi ha hagut un canvi, d'un hospital a la ciutat a una consulta rural. Forçàriem massa la nostra inferència si diguéssim que el regal va tenir lloc precisament a causa d'aquest canvi?

—La veritat és que sembla probable.

—Vejam, no podia pertànyer al cos facultatiu de l'hospital, perquè només algú amb una consulta ben establerta a Londres pot ocupar aquest càrrec, i llavors no s'hauria traslladat al camp. Què era, doncs? Si treballava a l'hospital però no era del cos facultatiu, només podia ser metge o cirurgià intern... poca cosa més que un estudiant acabat de llicenciar. I se'n va anar fa cinc anys... la data consta al bastó. Per tant, el seu metge de família seriós i de mitjana edat s'esfuma, benvolgut Watson, i emergeix un jove de menys de trenta anys, amigable, poc ambiciós, distret i amo d'un gos, que jo descriuria aproximadament com a més gran que un terrier i més petit que un mastí.

Vaig riure, incrèdul, mentre Sherlock Holmes es repapava al sofà i feia anelles de fum que flotaven tremoloses cap al sostre.

—Pel que fa a això últim, no tinc possibilitat de comprovar-ho –vaig dir–, però com a mínim no serà gaire difícil esbrinar unes quantes coses sobre l'edat i la carrera professional del nostre home.

Vaig abastar la Guia Mèdica de la petita lleixa on tenia els meus llibres de medicina i vaig buscar el nom. Hi havia diversos Mortimer, però només un que pogués ser el nostre visitant. Vaig llegir en veu alta el text.

—Mortimer, James, M.R.C.C., 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Cirurgià intern, des del 1882 fins al 1884, al Charing Cross Hospital. Guanyador del Premi Jackson de Patologia Comparativa amb l'article de títol «És la malaltia una reversió?». Membre corresponsal de la Societat Sueca de Patologia. Autor d'«Algunes rareses atàviques» (*Lancet*, 1882). «Progressem?» (*Journal of Psychology*, març, 1883). Supervisor mèdic de les parròquies de Grimpen, Thorsley i High Barrow.

—Cap menció del club de cacera local, Watson –va dir en Holmes, amb un somriure malèvol–, però sí que és un metge rural, com vostè ha observat molt astutament. Em sembla que les meves inferències estan força justificades. Pel que fa als adjectius, he dit, si no ho recordo malament, amigable, poc ambiciós i distret. L'experiència em diu que en aquest món només un home

amigable rep homenatges, només un de poc ambiciós abandona una carrera a Londres per anar-se'n a exercir al camp, i només un de distret es deixa el bastó en comptes de deixar una targeta de visita després d'haver-se estat una hora esperant a la sala.

—I el gos?

—Té el costum de portar aquest bastó al seu amo. Com que és un bastó pesant, el gos l'aguanta ben fort per la meitat i les marques de dents són clarament visibles. Les mandíbules del gos, com es veu en l'espai que separa aquestes marques, són massa amples segons la meua opinió per pertànyer a un terrier i no pas prou amples per pertànyer a un mastí. Podria ser... i tant, per Júpiter, és un spaniel amb el pèl arrissat.

Mentre parlava, s'havia aixecat i caminat amunt i avall per la sala. Ara s'havia aturat a la vora de la finestra. La seva veu tenia un deix tan convençut que jo vaig aixecar la vista, sorprès.

—Amic meu, com en pot estar segur, d'això?

—Per la raó, molt simple, que veig el gos al pas de la porta del carrer i ara sona el timbre que ha tocat el seu amo. No es mogui, Watson, l'hi prego. És un membre de la mateixa germandat professional que vostè i la seva presència em pot ser d'ajuda. S'acosta el moment dramàtic, Watson, quan sentim una passa a les escales i algú fa acte de presència a les nostres vides, i no sabem si serà per bé o per mal. Què demana el doctor James Mortimer, l'home de ciència, a Sherlock Holmes, l'especialista en el crim? Endavant!

L'aparença del nostre visitant va ser una sorpresa per a mi, perquè m'esperava el típic metge rural. Era un home molt alt i prim, amb un nas llarg com un bec d'ocell que li brotava entremig de dos ulls grisos i penetrants, molt junts i amb una brillantor considerable al darrere d'unes ulleres amb la muntura daurada. Anava vestit d'una manera professional però força descurada, perquè duia la levita rebregada i els pantalons gastats. Tot i que era jove, l'esquena llarga ja se li encorbava, i caminava amb el cap endavant i un aire general de benvolença i curiositat. Quan va entrar, la mirada li va quedar fixada en el bastó que en Holmes tenia a la mà, i s'hi va acostar corrent amb una exclamació de joia.

—Quina alegria –va dir–. No estava segur de si me l’havia deixat aquí o a l’agència marítima. No voldria perdre aquest bastó per res del món.

—Un regal, pel que veig –va dir en Holmes.

—Sí, senyor.

—Del Charing Cross Hospital?

—D’un o dos amics meus d’allà en ocasió del meu casament.

—I ara, quin desastre! –va dir en Holmes tot sacsejant el cap.

El doctor Mortimer va parpellejar, una mica astorat.

—I per què, un desastre?

—Només fins al punt d’haver desbaratat les nostres deduccions. El seu casament, diu?

—Sí, senyor. Em vaig casar i vaig deixar l’hospital, i també tota esperança de poder tenir una consulta privada a la ciutat. Era necessari per poder establir una llar pròpia.

—Au, au, doncs no l’hem errat gaire, al cap i a la fi –va dir en Holmes–. I ara, doctor James Mortimer...

—Senyor James Mortimer, si us plau... soc un humil M.R.C.C.

—I un home de pensament precís, evidentment.

—Un aficionat a la ciència, senyor Holmes, algú que cull petxines a les platges del gran oceà de l’inconegut. M’imagino que és amb Sherlock Holmes, que parlo, i no pas...

—No, aquest és el meu amic, el doctor Watson.

—Encantat de conèixer-lo, senyor. He sentit el seu nom mencionat en relació amb el del seu amic. Vostè m’interessa moltíssim, senyor Holmes. No m’esperava pas un crani tan dolicocefal, ni un desenvolupament supraorbitari tan ben marcat. Tindria algun inconvenient si li passo el dit per la fissura parietal? Un model del seu crani, senyor, fins que l’original no estigui disponible, seria un regal per a qualsevol museu antropològic. No voldria pas semblar exagerat, però li confesso que cobejo el seu crani.

Sherlock Holmes va fer senyal a aquell visitant tan estrany perquè s’assegués.

—Vostè és tan entusiasta en la seva línia de pensament, senyor, com jo ho soc en la meua –va dir–. Observo pel seu dit índex que

es fa vostè mateix els cigarrets. No tingui cap prevenció si li ve de gust encendre’n un.

L’home va treure paper i tabac i va embolcallar l’un dins de l’altre amb una habilitat sorprenent. Tenia uns dits llargs i tremolosos, tan àgils i inquietos com les antenes d’un insecte.

En Holmes restava en silenci, però les seves mirades impacients em demostraven l’interès que li despertava el nostre curiós acompanyant.

—M’imagino, senyor –va dir a la fi–, que no ha estat solament per poder examinar el meu crani que em va fer l’honor de visitar-me ahir a la nit i de tornar-ho a fer avui.

—No, i tant que no; tot i que em sento molt satisfet d’haver pogut tenir-ne l’oportunitat. Vaig venir a veure’l, senyor Holmes, perquè reconec que soc un home poc pràctic, i perquè tot d’una m’enfronto amb un problema seriós i extraordinari. I com que el considero el segon millor expert a Europa...

—Només faltaria! I li puc preguntar qui té l’honor de ser el primer? –va preguntar en Holmes amb una certa aspror.

—Per a un home de pensament precís i científic, la feina de Monsieur Bertillon té un atractiu fortíssim.

—No hauria de consultar-lo a ell, doncs?

—He parlat, senyor, de pensament precís i científic. Però com a home dedicat als afers pràctics, tothom reconeix que vostè no té igual. Confio, senyor, que inadvertidament no l’hagi...

—Només una mica –va dir en Holmes–. Em sembla, doctor Mortimer, que el més assenyat seria que no s’entretingués més i m’expliqués clarament quina és la naturalesa exacta del problema pel qual demana vostè la meua ajuda.

LA MALEDICCIÓ DELS BASKERVILLE

—Tinc un manuscrit a la butxaca –va dir el doctor James Mortimer.

—M’hi he fixat quan ha entrat –va dir en Holmes.

—És un manuscrit antic.

—De principis del segle divuit, tret que sigui una falsificació.

—Com ho pot saber, senyor?

—N’ha deixat al descobert dos o tres dits que m’han permès examinar-lo durant tota l’estona que vostè ha parlat. Seria un trist expert si no pogués donar la data d’un document amb una dècada de marge. Potser ha llegit vostè la meva petita monografia sobre el tema. Diria que és del 1730.

—La data exacta és el 1742 –el doctor Mortimer es va treure el manuscrit de la butxaca de pit de la levita–. Aquest paper familiar em va ser confiat per Sir Charles Baskerville, la mort tràgica i sobtada del qual, fa tres mesos, va provocar un gran rebombori a Devonshire. He de dir que era amic seu, a més del seu metge. Era un home amb un caràcter ferm, senyor, era despert, pràctic, i tan poc imaginatiu com jo mateix. Però s’agafava aquest document molt seriosament i estava preparat per a un final com el que li va esdevenir.

En Holmes va allargar la mà per prendre el manuscrit i el va allisar al damunt del genoll.

—Observi, Watson, l'ús alternatiu de la s llarga i la curta. És una de les diverses indicacions que m'han permès fixar la data.

Vaig mirar per damunt de l'espatlla d'en Holmes el paper groc i les lletres descolorides. Al capdamunt hi havia escrit: «Baskerville Hall», i a sota, en xifres grans i apressades: «1742».

—Sembla una mena de declaració, o de relat.

—Sí, és el relat d'una determinada llegenda de la família Baskerville.

—Però tinc entès que és per un afer més modern i pràctic que vostè desitja consultar-me.

—Del tot modern. Una qüestió d'allò més pràctica i urgent, que s'ha de decidir abans de vint-i-quatre hores. Però el manuscrit és curt i està relacionat íntimament amb l'afer. Amb el seu permís, l'hi llegiré.

En Holmes va reparar-se a la butaca, va ajuntar les puntes dels dits i va tancar els ulls, amb aire de resignació. El doctor Mortimer va tombar el manuscrit cap a la llum i va llegir en una veu aguda i trencada la narració següent, curiosa i antiga:

«Pel que fa a l'origen del Gos dels Baskerville hi ha hagut relats diversos, però, atès que jo soc descendent per línia directa d'Hugo Baskerville i la història em fou relatada pel meu pare, que va sentir-la del seu, en deixo aquí constància amb tot el convenciment que va esdevenir-se d'aïtal manera. I vull que tingueu fe, fills meus, en el fet que la mateixa Justícia que castiga el pecat també pot perdonar-lo, i que cap decret no és prou feixuc que la pregària i el penediment no el puguin alçar. Apreneu d'aquesta història, no a témer els fruits del passat, sinó a ser circumspectes en el futur, que aquelles passions nefandes que tant de sofriment han provocat a la nostra família no tornin a desfermar-se per a desgràcia de tots nosaltres.

Sapiguen, doncs, que a l'època de la Gran Revolta (la història de la qual, de l'erudit Lord Clarendon, us recomano encaridament) aquesta Casa Senyorial de Baskerville era sota la tutela d'Hugo del mateix nom, i no es pot negar

que era un home d'allò més salvatge, profà i allunyat de Déu. Això, de fet, els seus veïns li podrien haver perdonat, atès que els sants mai no han estat abundosos per aquestes llars, però manifestava ell un determinat humor cruel i sense motiu que va convertir el seu nom en paraula coneguda a tot l'Oest. Va resultar que Hugo es va enamorar (si és que, de fet, una passió tan fosca com aquella pot tenir un nom tan lluminós) de la filla d'un pagès lliure que tenia les terres prop de la propietat dels Baskerville. Però la donzella, que era discreta i de bona reputació, el defugia sempre, perquè temia el seu nom malvat. Es va esdevenir, doncs, per Sant Miquel, que Hugo i cinc o sis dels seus acompanyants desvagats i perversos van assaltar la granja i es van endur la donzella, atès que el seu pare i germans eren fora, com sabia Hugo. Quan la van portar a la casa gran, van tancar la donzella en una cambra de dalt, mentre Hugo i els seus amics menjaven i bevien i movien gresca, com era el seu costum de cada nit. La pobra noia tancada a dalt devia estar a punt de perdre l'enteniment tot sentint els cants i els crits i els terribles renecs que pujaven de baix, perquè diuen que les paraules emprades per Hugo Baskerville, quan el vi li feia efecte, eren capaces de fer caure llamps del cel. A la fi, empesa per l'angoixa i la por, va fer una cosa que hauria despertat prevenció a l'home més valent o més actiu, perquè, amb l'ajuda de les branques de l'heura que cobria (i encara cobreix) la paret sud, va baixar de sota els ràfecs i va córrer a través de l'erm cap a casa seva, a tres llegües de la casa gran.

Va resultar que, poca estona després, Hugo va deixar els seus convidats per portar menjar i beure –i altres coses pitjors, potser– a la seva captiva, i va trobar, doncs, la gàbia buida i l'ocell, fugit. Llavors, segons sembla, va esdevenir com endimonià i va córrer escales avall cap a la sala de banquets, on va saltar al damunt de la gran taula, gerres i plates volant al seu pas, i va cridar a plens pulmons davant de tota la companyia que aquella mateixa nit lliuraria el seu

cos i la seva ànima als Poders del Mal si aconseguia encaçar la mossa. I mentre els barralers quedaven astorats davant de la fúria d'aquell home, un de més malvat, o potser més borratxo, que la resta va cridar que li haurien d'aviar els gossos. Immediatament Hugo va sortir corrent de la casa, cridant als seus mossos que possessin la sella a la seva euga i que aviessin la gossada; tot fent olorar als animals un mocador de la donzella, els va esperonar i van sortir esperitats cap a l'erm sota la llum de la lluna.

Durant una estona, els disbauxats van quedar astorats, incapaços d'entendre el que s'havia esdevingut tan de pressa. Però el seu enteniment intoxicat a la fi va adonar-se de la naturalesa del fet que tindria lloc enmig de les terres ermes. Ara tothom es va esvalotar, alguns cridaven que els portessin les pistoles, alguns, els cavalls, i alguns, una altra ampolla de vi. Però a la fi els va retornar un xic de seny al cap, i tots plegats, tretze en total, van muntar a cavall i van començar la persecució. La lluna brillava al seu damunt i cavalcaven amb lleugeresa en la direcció que la donzella havia d'haver pres si volia arribar a casa seva.

A una milla o dues de camí, van topar amb un dels pastors nocturns de l'erm i li van preguntar si havia vist la partida de cacera. I l'home, diu la història, estava tan mort de por que amb prou feines podia parlar, però a la fi va dir que sí, havia vist la infeliç donzella, amb la gossada al darrere. «Però he vist molt més», digué, «perquè Hugo Baskerville m'ha passat pel costat al damunt de la seva euga negra i darrere seu hi corria, mut, un gos infernal que prego a Déu que no permeti mai que m'encalci a mi».

Els terratinents borratxos van maleir el pastor i van continuar endavant. Però aviat la pell se'ls va glaçar, perquè van sentir el soroll d'un galop que travessava l'erm, i l'euga negra, amarada d'escuma blanca, els va passar pel costat amb les regnes arrossegant-se per terra i la sella buida. Llavors els disbauxats van tancar files, envaïts per una gran por, però van continuar erm endins, tot i que cadascun

d'ells, si hagués estat sol, hauria fet girar cua el seu cavall amb una gran alegria. Al trot lent, en aquesta formació, van trobar a la fi la gossada. Els animals, tot i que coneguts pel seu valor i la seva cria, gemegaven agombolats al capdamunt d'una torrentera, o *timba*, com en diem aquí, enmig de l'erm, alguns agemolits, i alguns amb el pèl de punta i els ulls fixos a la vall estreta davant seu.

La companyia es va aturar, més sobris ara, com us podeu imaginar, que no pas a l'inici. La majoria no volien pas avançar de cap manera, però tres d'ells, els més atrevits, o potser encara els més borratxos, van esperonar els cavalls timba avall. El barranc s'obria en un espai ample on s'alçaven dues d'aquelles grans pedres disposades per pobles oblidats de l'antiguitat. La lluna il·luminava la clariana i allà al centre jeia la infeliç donzella, a l'indret on havia caigut, morta de por i d'esgotament. Però no va ser la visió del seu cos, ni tampoc la del cos d'Hugo Baskerville, que jeia prop d'ella, el que va fer aixecar els cabells de punta a aquells tres disbauxats intrèpids, sinó que, al damunt d'Hugo, i queixalant la gola del mort, s'alçava una cosa paorosa, una gran bèstia negra amb la forma d'un gos de cacera, però molt més gran que cap gos que hagin pogut veure mai ulls mortals. I mentre ho contemplaven, aquella cosa va arrencar la gola a Hugo Baskerville i llavors va aixecar els ulls flamejants i les barres ensangonades cap a ells, i tots tres van xisclar de terror i van arrencar al galop per salvar la vida, travessant l'erm i xisclant encara. Es diu que un va morir aquella mateixa nit per allò que havia vist, i els altres dos van viure la resta de la seva vida com a desferres humanes.

Vet aquí la història, fills meus, de l'arribada del gos que es diu que ha perseguit la nostra família amb tanta animositat des de llavors. Si l'he posat per escrit, és perquè allò que es coneix amb claredat inspira menys terror que no pas allò solament insinuat i imaginat. Tampoc es pot negar que molts en la nostra família han patit morts infelices, per

sobrades, sanguinàries i misterioses. Però cal que ens arrecerem sota la infinita bondat de la Providència, que mai no castigaria els innocents més enllà d'aquella tercera o quarta generació amb què amenacen les Sagrades Escripures. A aquesta Providència, fills meus, us encomano, i us aconsello per prudència que eviteu de travessar l'erm en aquelles hores fosques en les quals els poders del mal s'exalten.

[Escrit d'Hugo Baskerville per als seus fills Rodger i John, amb instruccions que mai no en diguin res a la seva germana Elizabeth.]»

Quan el doctor Mortimer va haver acabat de llegir aquest singular relat, es va apujar les ulleres fins al front i es va mirar el senyor Sherlock Holmes. Aquest va badallar i va llençar al foc la punta del seu cigarret.

—I doncs? —va dir.

—No ho ha trobat interessant?

—Ho seria per a un col·leccionista de contes de fades.

El doctor Mortimer es va treure un diari plegat de la butxaca.

—Doncs ara, senyor Holmes, li oferirem una cosa una mica més recent. Això és el *Devon County Chronicle* del 14 de juny d'aquest any. És un article sobre els fets que van envoltar la mort de Sir Charles Baskerville, que van tenir lloc uns quants dies abans d'aquesta data.

El meu amic es va inclinar cap endavant, atent. El nostre visitant es va tornar a posar les ulleres i va començar a llegir:

«La recent mort sobtada de Sir Charles Baskerville, el nom del qual havia estat proposat com a probable candidat liberal per al districte de Mid-Devon en les pròximes eleccions, ha enfosquit el comtat. Tot i que Sir Charles feia relativament poc temps que residia a Baskerville Hall, la seva bonhomia i generositat extrema s'havien guanyat l'afecte i el respecte de tothom qui havia entrat en contacte amb ell. En aquesta època de nou-rics és encoratjador trobar un cas en què un descendent d'una antiga família del comtat

que havia caigut en desgràcia faci fortuna i la porti aquí de tornada per restaurar la grandesa caiguda de la seva estirp. Sir Charles, com sap tothom, va guanyar grans quantitats de diners amb l'especulació a Sud-àfrica. Més espavilat que no pas aquells que continuen apostant fins que la ruleta se'ls gira en contra, va aplegar els seus guanys i va tornar a Anglaterra. Feia només dos anys que havia fixat la seva residència a Baskerville Hall i és del domini públic la magnitud dels plans de reconstrucció i millora que han quedat interromputs per la seva mort. Pel fet de no tenir descendència, havia expressat obertament el seu desig que tota la demarcació tragués profit en vida seva de la seva bona fortuna, i molts tindran raons personals per lamentar la seva fi inesperada. Les donacions generoses que havia realitzat a diverses obres de caritat locals i del comtat han estat motiu freqüent de crònica en aquestes columnes.

Les circumstàncies relacionades amb la mort de Sir Charles no han quedat del tot aclarides per la investigació, però si més no s'han bandejat els rumors que la superstició local havia desfermat. No hi ha cap raó per sospitar joc brut, ni per imaginar que la mort hagués estat provocada per cap altra cosa que les causes naturals. Sir Charles era vidu, i un home que en certs aspectes s'hagués pogut qualificar d'excèntric. Malgrat la seva riquesa considerable, els seus gustos personals eren senzills, i els seus servents a Baskerville Hall consistien en una parella casada, de nom Barrymore, que exercien com a majordom i majordoma. Les seves declaracions, corroborades per les de diversos amics, donen a entendre que la salut de Sir Charles feia temps que estava desmillorada i apunten a una malaltia del cor, que es manifestava en canvis de color, dificultats respiratòries i atacs aguts de depressió nerviosa. El doctor James Mortimer, amic i metge del difunt, ha fet declaracions equiparables.

Els fets del cas són ben senzills. Sir Charles Baskerville tenia el costum, cada nit, abans d'anar a dormir, de passejar per la famosa avinguda dels Teixos de Baskervi-

lle Hall. Les declaracions dels Barrymore indiquen que aquest era el seu costum. El 4 de juny, Sir Charles havia declarat la seva intenció d'anar l'endemà a Londres i havia ordenat a Barrymore que li preparés l'equipatge. Aquella nit va sortir a fer la seva passejada habitual, durant la qual tenia l'hàbit de fumar un cigar. No va tornar. A les dotze en punt, Barrymore va trobar la porta de la casa encara oberta, es va alarmar i, després d'encendre un fanal, va sortir a buscar el seu patró. El dia havia estat humit i les petjades de Sir Charles es podien seguir amb facilitat avinguda avall. A mig camí d'aquest passatge hi ha una porta que mena cap a l'erm. Hi havia indicacions que Sir Charles s'havia estat una estona en aquell lloc. Llavors va continuar avinguda avall i va ser a l'extrem més llunyà del passeig on es va descobrir el seu cos. Un dels fets que no s'han pogut explicar és l'afirmació de Barrymore que les petjades del seu patró es van alterar un cop passada la porta de l'erm, i que semblava que a partir de llavors caminava de puntetes. Un tal Murphy, tractant de cavalls gitano, era a l'erm, a poca distància d'allà en aquells moments, però ell mateix va confessar que estava begut. Declara que va sentir crits, però no és capaç d'establir de quina direcció provenien. No es va descobrir cap senyal de violència en la persona de Sir Charles i, tot i que l'evidència mèdica indicava una distorsió facial increïble –tan gran que el doctor Mortimer, al començament, va refusar de creure que aquell cos estassat al seu davant fos el del seu amic i pacient–, es va aclarir que és un símptoma que no resulta inusual en casos de dispnea i mort per esgotament cardíac. Aquesta explicació la va brindar l'examen *postmortem*, que va revelar una malaltia orgànica de llarga durada, i el jurat d'instrucció va emetre un veredicta conforme a les proves mèdiques. Millor per a tothom que aquest hagi estat el cas, perquè evidentment és d'una gran importància que l'hereu de Sir Charles s'instal·li a Baskerville Hall i continuï la bona feina que ha quedat tristament interrompuda. Si les conclu-

sions prosaiques del jutge d'instrucció no haguessin posat punt final a les contalles romàntiques que s'han xiuxiuejat en relació amb l'afer, hauria pogut resultar difícil trobar inquilí per a Baskerville Hall. Aparentment, el parent més proper és el senyor Henry Baskerville, si encara és viu, fill del germà menor de Sir Charles Baskerville. L'últim que se sap del jove és que era a Amèrica i s'han fet els passos necessaris per tal d'informar-lo de la seva bona fortuna».

El doctor Mortimer va tornar a plegar el diari i se'l va ficar a la butxaca.

—Aquests són els fets coneguts públicament, senyor Holmes, pel que fa a la mort de Sir Charles Baskerville.

—Li he d'agrair –va dir en Sherlock Holmes– que m'hagi cridat l'atenció pel que fa a un cas que sens dubte presenta determinats aspectes d'interès. Havia llegit algun comentari als diaris en el seu moment, però estava d'allò més capficat per l'afer dels camafeus del Vaticà, i el neguit per no decebre el Papa em va fer perdre de vista diversos casos anglesos prou interessants. Aquest article, diu que conté tots els fets coneguts públicament?

—Vet-ho aquí.

—Doncs digui'm ara quins són els coneguts privadament –es va asseure amb l'esquena dreta, va ajuntar les puntes dels dits i va assumir la seva expressió més impassible i judicial.

—Quan ho faci –va dir el doctor Mortimer, que havia començat a mostrar senyals de sentir una forta emoció–, revelaré coses que no he confiat a ningú. El meu motiu per no mencionar-les durant la instrucció del cas és que un home de ciència sent una forta prevenció a l'hora de situar-se públicament en una posició que aparentment sancioni una superstició popular. Tenia un altre motiu per callar, perquè, com diu el diari, Baskerville Hall hauria quedat buit si s'hagués fet res que incrementés la seva reputació, que ja és prou sinistra. Per aquestes dues raons em va semblar justificable dir menys del que sabia, atès que no se n'hauria tret res de bo, però no hi ha cap raó perquè amb vostè no sigui perfectament sincer.